

BORNHOLMS FOLKEUNIVERSITET

PROGRAM 2026–27

Kulturhistorie • Kunsthistorie • Filosofi • Europæiske perspektiver

Velkommen til Bornholms Folkeuniversitet

Bornholms Folkeuniversitet er et åbent forum for viden, nysgerrighed og samtale om kultur, historie og idéer. Her kan alle med interesse for viden og dannelse deltage – uanset forudsætninger.

Vores forelæsninger kredser især om kulturhistorie, arkæologi, kunsthistorie og filosofi. Emnerne spænder bredt fra Bornholms egen historie og arkæologi til større europæiske og globale perspektiver. Fælles for foredragene er ønsket om at formidle forskningsbaseret viden i en form, der er både tilgængelig og inspirerende.

De kulturhistoriske forelæsninger og foredrag afholdes primært på Bornholms Museum i Rønne, men vi mødes også andre steder – blandt andet på Rønne Bibliotek og i Bornholms Tidendes lokaler.

Bornholms Folkeuniversitet drives af en lokal komité, der arbejder for at bringe forskere, formidlere og publikum sammen om gode foredrag og levende samtaler.

Jakob Seerup

Formand for komitéen

Filosofi

Velkommen til filosofi!

Hvert efterår inviterer Bornholms Folkeuniversitet indenfor til en foredragsrække i filosofi. Her behandles både klassisk filosofi og aktuelle problemstillinger i filosofisk belysning.

Programmet tilrettelægges af Henrik Aakerlund og Viggo Andreas Andersen, og de enkelte foredrag afholdes af erfarne undervisere og forskere primært fra landets universiteter.

Foredragene finder sted på Rønne Bibliotek og foregår om muligt tirsdag aftener kl. 19-21.

Alle er velkomne til hele rækken eller til enkeltforedrag, og det kræver ingen særlige forudsætninger at deltage.

Vel mødt!

Efterår 2026: Hvad er det for en verden, vi lever i? – Hvad siger filosoferne?

Lever vi i en post-europæisk, post-rationel og algoritmisk verden præget af fremmedgørelse og orienteringstab? Oplysningstidens idealer om universelle værdier og det rationelle menneske, båret af fornuften, er under massivt pres. Postmodernismens dekonstruktion af vores sandhedsbegreb har banet vejen for nutidens identitetspolitiske strømninger, woke-fænomenet og relativismen, som har nedbrudt gamle autoriteter, blot for at erstatte dem med nye ufejlbarlige dogmer. Disse, og andre kulturelle brudflader, rejser presserende spørgsmål om den europæiske civilisations sammenhængskraft og mulige opløsning, idet fundamentet båret af kollektiv selvfølelse og normative værdier, er i fare for at erodere. Samtidig vidner den globale ulighed, og den dermed forbundne uretfærdige fordeling af verdens materielle goder, om en fejlslagen moral. Situationen kompliceres yderligere af den enorme indflydelse Big Tech nu har over vores hverdag, især med fremkomsten af kunstig intelligens (AI), der ikke blot udfordrer de socioøkonomiske strukturer, men tvinger os til at genoverveje det eksistentielle spørgsmål: hvad vil det sige at være menneske? Denne foredragsrække er en filosofisk undersøgelse af disse radikale forandrings betydning, og en klarlæggelse af de dybe strømninger der former vores nutid- og fremtid.

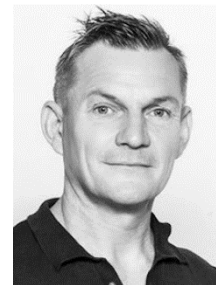

Foredragsrækken består af 9 foredrag, som alle afholdes i mødesalen på Rønne Bibliotek kl. 19-21 (NB: De to første foredrag afholdes onsdage, de øvrige tirsdage).

Pris pr. foredrag ved indgangen: 150 kr. som betales kontant eller via mobilepay ved indgangen. Ved samlet køb af alle ni filosofiforedrag er prisen 850 kr.

Onsdag 30. september 2026, kl. 19–21*Ulrik Houliind Rasmussen, ph.d., lektor, København***Hvornår blev verden umoderne?**

Det moderne projekt lovede os frihed, myndighed og fornuft, men gav os i stedet fremmedgørelse, stress og barbari. Med udgangspunkt i bl.a. filosofen Odo Marquards humoristiske skepsis, Peter Sloterdijks stressanalyser og sociologen Hartmut Rosas berømte accelerationskritik undersøger vi, hvor moderniteten kørte af sporet. Kom til et foredrag, der spørger, hvad det i grunden var for en verden, vi troede, vi måtte håbe på – og hvordan vi mon kan genfinde fodfæstet i den?

Onsdag 7. oktober 2026, kl. 19–21*Kirsten Hyldgaard, ph.d., lektor, DPU***Hvem er bange for kønsforskellen?**

I 2024 udgav Judith Butler – den nok mest indflydelsesrige feministiske filosof – en bog med titlen *Hvem er bange for køn?* Den er et bidrag til en aktuel politisk-ideologisk konflikt mellem transaktivister og kvinderets-forkæmpere. Konflikten manifesterer sig på ganske voldsom vis: En kvinderetsforkæmper som J.K. Rowling har modtaget dødstrusler; filosofen Kathleen Stock er blevet mobbet til at opsige sin stilling på Universitetet i Sussex; transaktivister bærer plakater, der afbilder kvinder – såkaldte TERFs – der hænger fra galger osv. Jeg vil i foredraget redegøre for de filosofiske og politisk-ideologiske baggrunde for konflikten, der grundlæggende vedrører, hvordan vi må forstå kønsforskelle.

Tirsdag 20. oktober 2026, kl. 19–21*Sandra Frost Campos Guimay, ph.d.-studerende, RUC***Tænkning giver håb – den offentlige intellektuelle hos Arendt og Sartre**

Både Jean-Paul Sartre og Hannah Arendt var dybt engagerede i samfundets politiske og sociale problemer. I dag betragtes de begge som eksemplariske offentlige intellektuelle. Men hvad mente de egentlig selv om den intellektuelles rolle og ansvar i forhold til den offentlige debat og vores fælles verden? For Sartre er den intellektuelle én, der blander sig i noget, der ikke vedkommer ham eller hende – i kampen for frihed, demokrati og social retfærdighed. Arendt var derimod mere tilbageholdende og mente, at det er ren arrogance at tro, at intellektuelle kan agere som samfundets samvittighed. I en tid, hvor verden brænder og den offentlige debat er under pres, må vi spørge os selv, hvad vi kan lære af store tænkere som Arendt og Sartre. Kan de tænde et lys i mørket for os?

Tirsdag 27. oktober 2026, kl. 19–21

Thomas Telving, cand.mag., konsulent, Roskilde

Det uautomatiserbare menneske – AI

Chatbots forklædt som intime samtalepartnere, venner og kærester tager verden med storm. Klar til at levere en overflod af positiv opmærksomhed og nærvær til alle der måtte trænge. Og det er der mange, der gør. Millioner af mennesker har taget sociale chatbots til sig med åbne hjerter.

Men de er på dybt vand, disse søgende menneskesjæle. For selvom sociale chatbots tilbyder noget, der kan føles godt, efterlader de et tomrum. Tomrummet opstår, fordi mennesker rummer noget, der ikke lader sig kopiere af selv den mest avancerede teknologi.

Med afsæt i filosofi og aktuelle eksempler åbner forelæsningsen for en refleksion over, hvad det vil sige at være menneske i en tid, hvor meget af det menneskelige kan efterlignes. Tilgangen er teknologikritisk, men ikke for at afvise teknologien. Det handler om at forstå, hvor dens grænser går – og hvorfor de grænser måske er vigtigere end nogensinde.

Tirsdag 3. november 2026, kl. 19–21

Bent Meier Sørensen, ph.d., professor, CBS

Åndelig oprustning og den europæiske kulturs forfald

Vi er blevet invaderet af teknologi og skærme. Vi er endda i fare for at blive invaderet militært! Men måske er vi først og fremmest ramt af en åndelig invasion, der har nedbrudt vores normer og strukturer, samt vores opfattelse af hvad der er rigtigt og forkert. Fra ungdomsoprør til postmodernisme, fra pornoens frigørelse til Big Techs totale dominans - alt drevet frem af ideen om menneskelig frigørelse. Resultatet er en kultur, hvor grænseløs individualitet, narcissisme og følsomhed bl.a. bliver redskab i et "traumebingo for grædende kendisser". Hvordan genskaber vi en fælles fortælling, træner civilisationens modstandskraft og genopdager kulturens betydning?

Tirsdag 10. november 2026, kl. 19–21

Peter Aaboe Sørensen, undervisningsadjunkt, AU

For alt i verden: Mening fremfor meninger! – Ludwig Wittgenstein

Den østrigske tænker Ludwig Wittgenstein er uomtvisteligt en af det 20. århundredes mest originale og egensindige tænkere, og han var gennem hele sin filosofiske udfoldelse optaget af at tænke over forholdet mellem sproget og verden. Dette gør sig også gældende, når spørgsmålet om forholdet mellem mening og meninger indfinder sig. Hvor meninger er frembragte af mennesket, der gerne vil vise noget i verden, og som oftest knyttet til en snæver aktualiserende og kortvarig omskiftelig tidshorisont, da gælder det om mening, at denne har en anderledes varighed og åbner for erfaringen af det metafysiske i form af det, der viser sig i verden. Der er således for Wittgenstein ingen mening i verden, men derimod mening MED verden.

Det er foredragets hensigt at belyse dette nærmere og centrale elementer vil være: tanke og sprog, tale og tavshed, det mystiske, kærlighedens uudgrundelige almagt.

Tirsdag 17. november 2026, kl. 19–21

Christian O. Christiansen, ph.d., professor, AU

Den globale uligheds idéhistorie

En lille elite ejer lige så meget som den fattigste halvdel af jordens befolkning tilsammen. Statsministeren er bekymret for de enorme forskelle, og FN har sat alle sejl ind på at gøre en ende på dem. Men det er fortsat vores nationalitet og pas, der afgør, hvilke muligheder vi har i verden. Uligheden opstår, allerede inden vi bliver født.

I foredraget belyses nogle af de idéhistoriske og filosofiske forudsætninger for de aktuelle diskussioner om global ulighed. Foredraget tager afsæt i bogen *Vi skylder global ulighed ned med østers og champagne* (Aarhus Universitetsforlag, 2026), som er en fortælling om, hvordan økonomer, ledere og organisationer tænker om den skæve fordeling af verdens goder, og konkret om uligheden i USA, Danmark og Indien. Foredraget kredser om den globale uligheds idéhistorie og introducerer til nogle af de seneste, filosofiske diskussioner om ulighed.

Tirsdag 24. november 2026, kl. 19–21

Jørgen Hass, mag.art., pensioneret lektor, SDU

Døde oplysningstiden med Habermas?

Den nyligt afdøde filosof Jürgen Habermas var i næsten et halvt århundrede en central stemme i filosofien og i den offentlige debat. Han var en forsvarer for den ”oplyste” rationalitet, der går tilbage til Kants tanke om en ”Fornuftens republik”, men som Habermas så truet fra flere sider, ikke mindst fra den ”postmoderne” filosofi. Hans tanker om forholdet mellem teori og praksis og hans analyse af den borgerlige offentlighed er nok stadig aktuelle, men anfægtes fra mere pessimistisk side.

Tirsdag 1. december 2026, kl. 19–21

Claus Christoffersen, BA, Københavns Folkeuniversitet

Romantik og resonans. Individet mellem almagt og afmagt – Hartmut Rosa

Vi oplever i disse år afslutningen på efterkrigstidens store projekt om at fornuftiggøre menneske og samfund. I stedet har indfundet sig en ny udgave af romantikkens betoning af det specielle og særegne – eller som vi kalder det i dag: Det autentiske og unikke.

I foredraget fokuseres på den tyske sociolog Hartmut Rosa, der med bl.a. begrebet resonans viser en anden retning til, hvordan mennesket atter kan finde sig selv uden bestandig at kredse om sig selv.

Programtilrettelæggelse: Henrik Aakerlund og Viggo Andreas Andersen